

Nordsjøløypa

Eivindvik

Gulen

Inn frå havet

Kystkommunen Gulen ligg sørvest i Sogn og Fjordane på grensa til Hordaland. Landarealet er på 596 km², inkludert 1500 øyar, holmar og skjer. Spennet er langt frå dei yste nakne øyane mot Nordsjøen i vest, til dei frodige landbruksbygdene mellom dei ville fjella i aust. Dei 2500 fastbuande fordelar seg jamt på dei fire skulekrinsane Brekke, Dalsøyra, Eivindvik og Byrknes. Eivindvik er kommunesenteret i Gulen, og her står du på historisk grunn. Mest sannsynleg var det i Eivindvik at Gulatinget først var samla.

Prestegardsstien i Eivindvik

På ei vandring langs Prestegardsstien, mellom 30 - 40 min. å gå, finn du spor etter ei spennande kulturhistorie som starta i vikingtida og held fram til våre dagar. Eivindvik er ei bygd med stolte røter over 1000 år attende.

Niels Griis Alstrup Dahl

Dahl kom som kapellan til Eivindvik prestegjeld i 1804, vart sokneprest i 1807, og seinare prost i Ytre Sogn, ordførar i Gulen og stortingsmann for Nordre Bergenhus Amt. Dahl var utdanna i København, og var påverka av dei ideane om fridom og folkeopplysning som rørte seg i Europa etter den franske revolusjonen.

I 1832 vitja nasjonal-diktaren Henrik Wergeland (1808-45) Eivindvik, og skreiv diktet "Eivindvig" som ein hyllest til den framsynte samfunnsbyggaren og prosten Nils Griis Alstrup Dahl og om Dahl skriv han:

"Brød af Steen og Aand af Strile Dahl i Eivindvigen tvang".

Då han kom til Eivindvik, var det dårlege tider. Eivindvik prestegjeld var stort, fattig og tungdrive, og prestegarden var i dårleg stand. På under 50 år fekk Dahl organisert utskifting av jorda i heile prestegjeldet - mange år før ein elles fekk den ødeleggjande teigblandinga ut av jordbruket. Bøndene lærte å drive vekselbruk, gjødsle og stelle jorda. Det vert sagt at Dahl kjøpte opp fleire skjenkestadar i prestegjeldet - og la dei ned - for å kome drukken-skapen til livs. I 2002 ved 150-årsmarkeringa for Niels Griis Alstrup Dahl sin død i 1852, vart det avduka ein bautastol over Dahl sitt liv og virke, laga av skulptøren Elisabeth Steen. Denne står plassert på parkområdet nedanfor kommunehuset i Eivindvik.

Ned med Seilet! Ind fra Havet! Ind hvor, under Sæd begravet, drømmer stille Eivindvig!
(Henrik Wergeland "Eivindvig", 1832)

Herresalen i Eivindvik.

Herresalen, Prestekaia og kyrkjetrappa

Dahl sette opp "Herresalen" som sin bustad i 1819. Huset er bygd i nyklassisistisk (empire-) stil og var prestebustad fram til 1902. Kommunestyresalen i 2. høgda har vore møtesal for kommunestyret heilt fram til midten på 1980-talet. Prestekaia og steintrappa opp til kyrkja er òg Dahl sitt verk. Tidlegare var sjøvegen viktigaste ferdsselsåra, og særleg på preikesundagane låg båtane tett ved Prestekaia i Eivindvik. Herresalen er i dag brukt til folkebibliotek.

Steingarden og vegen til vassverket

Prost Dahl fekk denne mektige steingarden oppført rundt heile innmarka på prestegarden. Den er om lag 1,5 km lang og skulle skilje mellom utmark og innmark. Han vart bygd i stein for å spare skogen og for å sleppe årleg vedlikehald. Muren vart ferdig rundt 1825. Bønder i området stod for muringa - etter seiande for 1 krone dagen. Fleire stader i steingarden vart bygd gardflorar (fjøs) til bruk for husdyra vår og haust. Dei vart bygde inn i steingarden for å spare materiale (muren utgjorde den eine veggjen). Avsnitt frå florane gav god gjødslingseffekt på innmarka nedanfor. Restar etter florane finn ein fleire stader i muren.

Utsyn frå toppen av Krossteigen

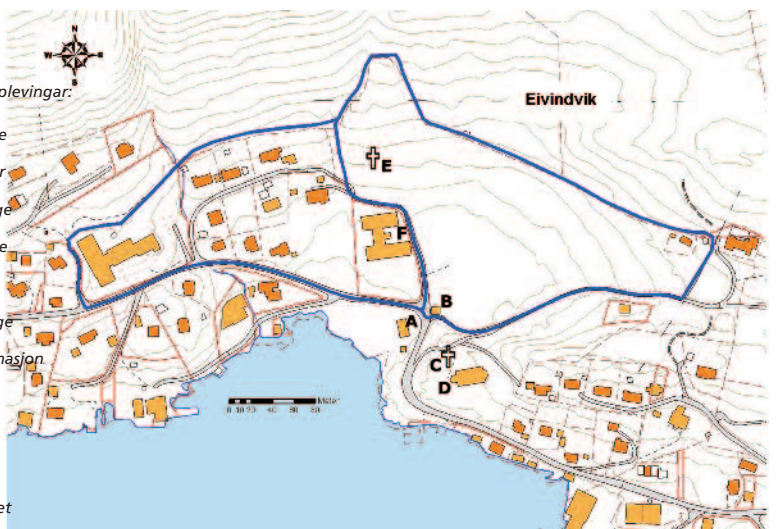
Det kvite huset i Fonnevika, ved sjøen på andre sida av Prestesundet, vart bygd i 1814 av prost Dahl som eit døme på god byggjeskikk. Huset vart seinare nytta som både skulehus og bustad. Mellom anna budde kapellanane her. I Fonnevika var elles ei tid på 1800-talet både margarinfabrikk, farger, bakeri, dampskipsekspedisjon, poststopneri og tingstove.

Eivindvik

Fasilitetar og opplevingar:

- Hytteutleige
- Daglegvarer
- Gjestebrygge
- Kulturminne
- Hotell
- Sykkeltutleige
- Turistinformasjon

A: Herresalen
B: Borgstova
C: Steinkross
D: Gulen kyrkje
E: Steinkross
F: Kommunehuset

Gjestebyrgga med Gulen kyrkje i bakgrunnen.

Barn som leikar i fjøra.

Den angliske krossen i Krossteigen.
Foto: Øyvind Nordstrøm

Krossen og Olavskjelda i Krossteigen

Krossen i Krossteigen er av engelsk type, med ein liten latinsk kross hogd inn i feltet mellom krossarmene. Plasseringa, som neppe er tilfeldig, er slik at sola akkurat skin opp heile krossen når ho "snur" ved vintersolkverson (21. desember). Krossen er over 1000 år gamal og er truleg sett opp av ein av dei norske misjonskongane. Nedanfor krossen ligg "Olavskjelda" (etter Heilag Olav), som etter segna skal ha helsebringande vatn.

Prestveita og jordkjellaren

For å drenere innmarka på prestegarden, let Dahl bygge tre underjordiske veiter (grøfter) frå steinmuren og ned til sjøen. "Prestveita" - den lengste - munnar ut nede ved Prestekaia. Veitene har fint

Borgstova er eldste huset på området for prestegarden. Den er ein ombygd prestebustad og er truleg frå 15-1600-talet.

Turar frå Eivindvik

Frå Eivindvik kan du spasere eller sykle til Flolid og Tusenårstaden Gulatinget. Her kan du lære meir om Gulatinget. Du kan òg ta turløypa vestover til badevika ved Sollibotn. Då kan du anten følge vegen langs "Prestesundet", eller ta deg ut mellom rabbar og lyng langs den merka turstien frå Eivindvik til Sollibotn. Løypa startar ved kommunehuset. Følgjer du stien, går du gjennom det nyaste bustadområdet i bygda, før du legg ut i terrenget. På turen passerer du gamle televerksminne frå 1910, med kunstferdig bygde fundament for telefonstolpane.

Kommunikasjon

Kommunikasjonane nord- og sørover er gode. Frå Sløvåg sør i kommunen kan du ta ferje til Mongstad (ca 25 min.) Frå Mongstad tek det 1 time med bil til Bergen. For å komme nordover i fylket kan du ta ferje frå Rutledal-Rysjedalsvika eller Oppedal-Lavik. Frå Lavik tek det omlag 1 time til Førde. Med Snøggbåt kan du reise sørover til Bergen, austover til Indre Sogn og nordover til Ålesund.

Prestegardsmuren i Eivindvik.

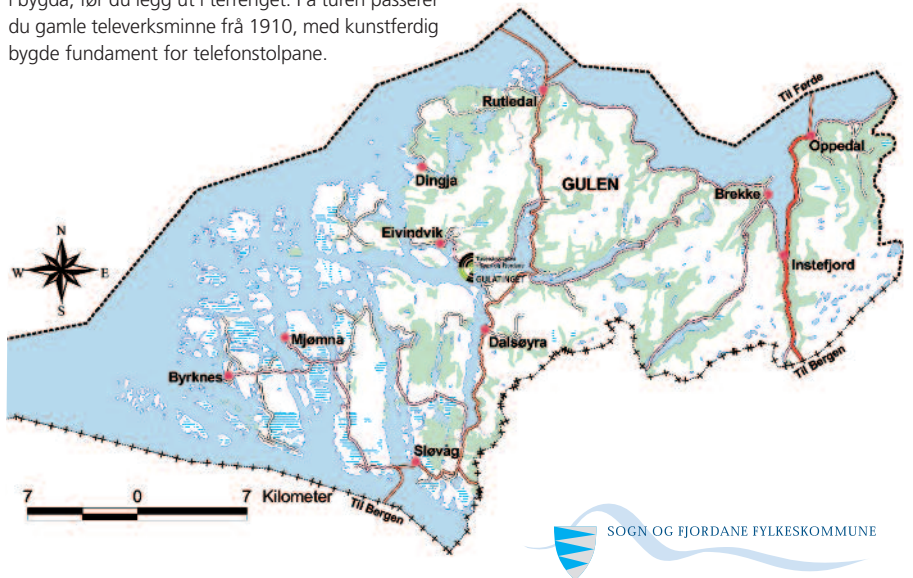
oppmurte steinveggar, "taket" er av steinheller, og jordlaget på toppen gav areal som vart nytta som vanleg mark. På gardane i Gulen var det vanleg med ein jordkjellar mura av stein, til kjølig lagring. På prestegarden vart denne kjellaren nytta til lagring av grønsaker og potetar. Ved flyåtak under 2. verdskrigen var jordkjellaren tilfluktsrom for folk i bygda.

Krossen ved kyrkjegardsporten

Krossen er av norsk-keltisk type. Karakteristisk for den keltiske stilen er rette krossarmar og halvsirkelrunde "armholer". Krossen er frå tidleg kristningstid og truleg også ei arv frå ein av misjonskongane rundt år 1000, men neppe den same som sto bak den angliske krossen.

Gulen kyrkje og Borgstova

Det eldste skrivne materialet om kyrkja i Eivindvik er frå 1327. Men sjølve kyrkja er truleg mykje eldre. Kyrkja som no står, vart innvigd i 1863 og har omlag 700 sitjeplassar. Altertavla er frå 1872 (C. Brun) og syner Jesus i Getsemane. Lysekronene i kyrkjekipet er ei gåve frå kong Håkon VII og dronning Maud (1912). Den eine kyrkjeklokka var laga i Bergen i 1711 og støypt om i Stockholm 1821. Den andre er truleg frå 12-1300-talet og har gotisk form. Døypefonten av stein, som er over 1000 år gamal, vart sett inn i kyrkja i 1905. Han stod tidlegare att med krossen ved kyrkjegården.

ALLEMANNRETTEI GJELD I UTMARK

Rettar:

- Ferdast fritt til fots og på ski
- Raste og overnatte
- Ri eller sykle på stiar og vegar
- Ferdast fritt i båt, fortøye og gå i land i utmark langs kysten
- Plukke bær, sopp og blomar
- Bade i sjø, vatten og vassdrag
- Fiske med sportsfiskereiskap etter saltvassfisk

Plikter:

- Ikkje skade naturmiljøet eller uroe dyr og fuglar
- Ikkje gå i dyrka mark og eng
- Ikkje gjere opp eld i skog og mark mellom 15. april og 15. september
- Hundar skal vere i band på offentleg veg eller i naturen. I utmark er det bandtvang i tida 1. april til 15. oktober og når dyr er på beite.

Meir informasjon:
Turistinformasjon
Jensbua:
tlf.: 57 73 90 20
Gulen kommune:
tlf.: 57 78 20 00

Rute info: 177
Tekst: Øyvind
Nordstrøm
Harald Haugejorden
Anne K. Misje
Kart: Ugland IT Group

Løyvenr.: MAD
12002-510646
Formgjeving:
eko Førde

Nordsjøløypa
North Sea Trail er eit samarbeid for vern av Nordsjøregionen sin felles kulturarv som kommunikasjon og transportåre.
Supported by Interreg IIIb North Sea Programme